№ 50—ՏՈՒՐԲ ԽԱՉԻ ՏՊԻ—№ 50

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ԼՐԱԳԻՐ

ԺԱՄԱՆԱԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԼՐԱԳԻՐ

(Տարեգրութիւն)

Կը հրատարակուի «ՄՇԱԿՈՒՅԹ» Հիմնարկ 1892 թուին

Ամսագիրս կը պարունակէ պատմական եւ ազգագրական յօդուածներ, վէպեր, պատմուածքներ, ինչպէս նաեւ բանաստեղծութիւններ եւ քննադատական յօդուածներ։

Ամսագրիս մէջ կը գրեն հայ գրողներէն՝ Ալիշան, Ալիշանեան, Արծրունի, Արսէն Տէր-Ղեւոնդեան, Արտաշէս Մատթէոսեան, Արտաշէս Տէր-Յովհաննիսեան, Բագրատունի, Գարեգին Սրուանձտեանց, Գարեգին Զարդարեան, Գէորգ Տէր-Ղեւոնդեան, Գրիգոր Զօհրապ, Գրիգոր Չոպանեան, Գրիգոր Պէրպէրեան, Գրիգոր Տէր-Յովհաննիսեան, Գրիգոր Տէր-Վարդանեան, Դանիէլ Վարուժան, Եղիշէ Չարենց, Երուանդ Օտեան, Զաւարեան, Զաքարիա Քանաքեռցի, Թորգոմ Գուշակեան, Թորոս Թորոսեան, Լեւոն Շանթ, Լեւոն Տէր-Պետրոսեան, Լեւոն Տէր-Պօղոսեան, Լեւոն Տէր-Վարդանեան, Լեւոն Տէր-Վարդանեան, Լեւոն Տէր-Վարդան

ՀՈԳԵՎՈՐ ՄԱՀ

(Ֆ. Ֆ ա ր ա ր)

Ամեն անգամ, երբ ես մի նոր գերեզման եմ տեսնում, ինձ մոտ միշտ մի հարց է առաջանում. ինչպե՞ս է մեռել այդ մարդը, ինչպե՞ս է ընդունել մահը, ինչպե՞ս է նայել նրան երեսին։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպիսի՞ զգացմունքներ են ունեցել մեռնողները, երբ նրանք հրաժեշտ են տվել կյանքին, երբ նրանք հրաժարվել են ամեն բանից, ինչ որ սիրել են, ինչ որ ատել են, ինչ որ ցանկացել են, ինչ որ ձգտել են։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպիսի՞ զգացմունքներ են ունեցել նրանք, երբ նրանց ասել են, որ նրանց մահը մոտ է։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպիսի՞ զգացմունքներ են ունեցել նրանք, երբ նրանց ասել են, որ նրանց մահը մոտ է։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպիսի՞ զգացմունքներ են ունեցել նրանք, երբ նրանց ասել են, որ նրանց մահը մոտ է։

դահիճը միայն թեթև ցտեց սրով նրա մորթը։ Քան հաւանական է, որ Յովհաննն մորթը։ Քան հաւանական է, որ Յովհաննն ուսմունքերը Ոսկեբերանի միջնորդութեամբ կենդանի մնացին. պարրիարքը բայէ ի բաց ընդդիմացաւ Գայնասին նաև երբ սա կամենում էր մայրաքաղաքի եկեղեցիներից մէկն արիոսականների համար ձեռք բերել։ Իր աստուածաբանական հմտութեամբ պարծեցող Գայնասն ստիպուած եղաւ պապանձուիլ պարրիարքի յառաջ բերած անժխտելի փաստերի առջև։ Այդ օրից սկսած Գայնաս գոնէ կարծես թէ իւր արիութիւնը կորցրեց։ Յանձին Ոսկեբերանի նա տեսաւ մի այնպիսի մարդ, որ բնաւ չէր վախենում նրանից։ Ոսկեբերանը չէր շեղբրեց նրան, որ նա եկել էր Դանուբից ցնցուոիք հագած, երեսին տուաւ նրա խարդախութիւը, երդմնազանցութիւնն ու ապերախտութիւնը և պարզ ասաց, թէ նրա ստացած պարգևները շատ գերազանց են արժանիքից։ Այսպէս գոթական լրբութիւնն առաջին անգամ ընդդիմութեան հանդիպեց, և դրանով Գայնասի ամբարտաւանութիւնը խախտուեցաւ։ Այդ օրից Գայնասը բոլորովին փոխեց իւր ընթացքը և խոնարհեցաւ Ոսկեբերանի առջև, որ համարձակվում էր հակառակել նրա կամքին։

Կ. Պօլսի բնակիչները Գայնասի չանդուզն պահանջներից զայրացած յարձակուեցան գոթերի վրայ և բաւական չարչարութիւն ունեցան։ Կայսրին օգնութեան հասաւ Ֆրավիտտա անունով մի ուրիշ գոթացի իշխան, որը ամուսինը մի ազնուական հռոմայեցի կին էր։ Ֆրավիտտան ընկաւ Գայնասի վրայ, չարչարեց նրա զօրքն և հալածեց մինչև Դինպար գետի ափերը։ Այնտեղ Գայնասին պաշարեց հոների Ուլդին զօրավարը, որ և ըստպանեց նրան վերջապէս։ Գայնասի գլուխը, մի ցցի վրայ անցրած, ուղարկեցին այն իակ քաղաքը, ուր նա ցից էր անցրել Բոսփորի գլուխը։ Ֆրավիտտան հիւպատոս դարձաւ, և Եւդոքսիան հասաւ իւր երազած փառքերին։ Նրան օգոստոս հռչակեցին։

Այն ինչ Ոսկեբերանը չէր զբաղուած միայն եկեղեցական դասի և իւր հօտի բարոյական վերանորոգմամբ։ Նրա թախանձանօք կայսրը նոր հրովարտակներ արձակեց հեթանոսութեան դէմ. պատրիարքը քարոզիչներ ուղարկեց զանազան երկիրներ և մանաւանդ գոթացոց մօտ, որոնք իւր կարծիքով հռոմայական քաղաքակրթութեան ժառանգները պիտի դառնային։ Ոսկեբերանի գերագոյն ձգտումն էր հոգևոր բարիք մատակարարել ժողովրդին։ «Փուք իմ քաղաքացիք», ասում էր նա բարև մնալի ճառի մէջ՝ աքսոր գնալուց փոքր ինչ առաջ. «գուք ինձ հարք, գուք ինձ եղբարք, գուք ինձ որդիք, գուք ինձ անդամք, գուք ինձ մարմին, գուք ինձ լոյս, մանաւանդ եթէ և քան զլոյս զայս քաղցրագոյնք. եթէ գուք չառաջադէմ զարգասիք, փառք են ինձ. քանզի և կենացս իմոց հարցութիւն ի ձերում անդ գանձի ամբարեալ կայ»։ Հոլորովին անարդար է այն մեղադրանքը, որ իբր թէ նա կամենում էր ռամկավարի դեր խաղալ. նա իսկապէս անմատ էր աշխարհային փառամոլութեան և անկարօտ երկրային իշխանութեան. եթէ նա ուրիշ մարդ լինէր, եթէ նա Թէոփիլի և Եւդոքսիայի հետ դրանց լսկ զէնքով մաքառելու ընդունակ լինէր, ամենազօրեղ անձնաւորութիւնը կը դառնար կ. Պօլսում և Արևելեան կայսրութեան ղեկավարը կը հանդիսանար, ինչպէս որ էր Ամբրոսիոսն Արևմուտքում։ Սակայն Ամբրոսիոսն ի բնէ օժտուած էր կառավարչի ձիրքերով, մինչդեռ Ոսկեբերանը ճգնաւորական մենութիւնից էր մտել ապականուած քաղաքների մէջ։

Չորրորդ դարի եկեղեցական պատմութեան ամենատխուր էջերից մէկը հասարակային կեանքի այն երևոյթներն են, որոնց դէմ վճռակուած էր Ոսկեբերանին անագորոյն մարտ մղել։ Ինչպէս որ պատմում է Ոսկեբերանի բարեկամ Պալլադիոս Հելենոպոլսեցին նրա կենսագրութեան նուիրած զրուցատրութեան մէջ, այն ժամանակուայ եպիսկոպոսները և միւս հոգևորականները վարակուած էին անասելի ագահութեամբ, աշխարհային կեանքի սիրով և անկարգութեամբ։ Ես կ'աշխատեմ համառօտ նկարագրել Ոսկեբերանին շրջապատող ատելութիւնը, նախանձը, չարութիւնն ու անսրտութիւնը, որոնք զզուելի են մանաւանդ, երբ որ ծագում են եկեղեցու պաշտօնեաների մէջ։

Գայնասի մահուանից առաջ 400 թ. մայիս ամսին *) կ. Պօլսում տեղի ունեցաւ քահանայրկու եպիսկոպոսներից կազմուած մի ժողով. այդ ժողովում Վալենտինոպոլի Եւսեբիոս եպիսկոպոսը եօթը յանցանք դրաւ Եդեսիոյ Անտոնին եպիսկոպոսի վրայ։ Եւսեբիոսն ամբաստանում էր Նրան, թէ նա սրբազան անօթները հալել տալով հասարակ անօթներ էր շինել տալիս իւր որդու համար, թէ եկեղեցու սիւնները և անգրիները իւր բաղանիքն ու սեղանատունը զարդարելու համար էր գործ ածում, թէ չափշտակում էր եկեղեցական ստացուածքը, վաճառում էր հոգևորական պաշտօնները և անառակ կեանք էր վարում։ Եւսեբիոսը բաւական չհամարելով որ բարձրաձայն կարդաց այդ մեղադրանքները, մի ամբաստանութեան թուղթ յանձնեց Ոսկեբերանին, պահանջելով, որ նա քննէ Անտոնինի յանցանքները. մինչդեռ Անտոնինը և միւս ամբաստանուած եպիսկոպոսները հերքելով հերքում էին նրանց։ Ոսկեբերանն արգելքի հանդիպելով պալատի կողմից, չկարողացաւ անձամբ գնալ Փռիգը Նախ գործը քննելու համար և երեք եպիսկոպոսից կազմուած յանձնաժողով կարգեց, որոնց և իրաւունք տուաւ դատաւորի պաշտօն կատարելու։ Այն ինչ Եւսեբիոսը, Անտոնինից կաշառուած, ամբաստանուածի կողմն անցաւ և որոշեց նրա հետ միասին ամեն տեսակ խոչընդոտներով, արգելքներով և չապաղանքներով դիմագրել յանձնաժողովի անդամներին։ Անտոնինն և Եգեսիոյ հոգևորականները խնդրեցին Ոսկեբերանին, որ անձամբ գայ։ 401 թ. նա թողլուութիւն ստացաւ գնալու։ Անառաջնորդ թեմի վրայ նա եպիսկոպոս կարգեց իւր սարկաւագներից մէկին, և չատկապէս չերբակլիդին, և սկսաւ կարգի բերել տասերիկ խառնակուած գործերը։ Նա գահընկեց արաւ վեց եպիսկոպոս, որոնք կաշառքով էին ձեռք բերել վիճակները, և հեռացրեց պաշտօնից Տերոնտ անունով վատթար ու բախտախնդիր բժշկին, որ խարդաւանքով Նիկոմիդիոյ եպիսկոպոս էր զարձել և ձեռնադրութիւն ստացել Տերակլեան Հելլադիոսից, որի որդուն, ի փոխարէն, օգնել էր զօրք մտնել։ Այս խիստ, բայց անհրաժեշտ միջոցներով Ոսկեբերանը և՛ աւելի ասստկացրեց իւր դէմ եղած թշնամութիւնը. մանաւանդ որ նա չանձն էր առել մի պատասխանատուութիւն, որ թէև հին սովորութեան ներհակ էր, բայց չէր էլ կարող բոլորովին օրինական համարուիլ։ Կ. Պօլսի ժողովի որոշմամբ՝ Կ. Պօլսի պատրիարքը Հռոմի եպիսկոպոսի երկրորդն էր ճանաչուած. սակայն նրա իրաւասութիւնը թեմի մէջ որոշակի չէր սահմանուած. Ոսկեբերանը իւր այցելութեամբ թշնամիների մի ամբողջ բանակ վաստակեց և դրանով նպաստեց իւր անկման։ Նրա նախորդն էլ առաջնութիւն ունէր Թրակիայի և Փռիգը Ասիայի թեմերում. բայց ինչ որ տանելի էր մեղկաբարոյ, անհոգ և մարդահաճոյ Նեկտարի ձեռքից, անտանելի երևցաւ, երբ որ գործերի գլուխն անցաւ անընկճելի և եռանդուն Ոսկեբերանը։ Եռամսեայ բացակայութիւնից Կ. Պօլիս վերադառնալով նա ամենուրեք իւր դէմ լարուած որոգայթներ գտաւ։ Սևերիան անունով մի գաւառական եպիսկոպոս նախանձելով մի ուրիշ գաւառական եպիսկոպոսի, որ հոչակ էր հանել Կ. Պօլսում իւր վերջախօսութեամբ, ինքն էլ ուզեց իւր քանքարը ցոյց տալ մայրաքաղաքի հասարակութեան։ Պատրաստելով մի քանի ճոռնոտ ճառեր՝ նա եկաւ Կ. Պօլիս և մէկին միւսին շողոմելով այնպիսի ժողովրդականութիւն ձեռք բերաւ, որ նրան բացակայ պատրիարքի փոխանորդ նշանակեցին։ Այն ժամանակ նա սկսաւ Ոսկեբերանին գլուխլու հնարներ մտածել։ Միայն մի մարդ — այն էլ Ոսկեբերանին անձնուէր Սրապիոնը մէջէ ի մէջ տեսնում էր Սևերիանի ծածուկ խորհուրդները և հասկանում նրա ստոր ձգտումները։ Մի օր, երբ Սրապիոնը ոտքի վրայ չկանգնեց Սևերիանի մօտենալը տեսնելիս, վերջինս բարկութեամբ գոչեց. «Եթէ Սրապիոնը քրիստոնեայ մեռնի, ուրեմն Քրիստոս չէ մարմնացել»։ Ներկայ գտնուողներն այդ կոպիտ նկատողութեան միայն վերջին մասը լսեցին, և Ոսկեբերանը հրամայեց Սևերիանին հեռանալ Կ. Պօլսից։ Եթէ նա այդպէս չանէր, Սևերիանը զայրացած ժողովրդի վրէժխնդրութեան զոհ կը դառնար։ Այն ինչ Եւդոքսիան այդ քննող մարդու պաշտպանն էր, ուստի և իր Թէոդոս որդուն Ոսկեբերանի ծնկերի վրայ նստեցնելով՝ սկսաւ խնդրել պատրիարքին, որ չետ առնէ իւր հրամանը և թոյլ տայ Սևերիանին հաղորդուելու։ Ցովհանը ի չարգանս կայսերական հեղինակութեան զիջաւ նրա թախանձանքին. բայց Սևերիանն ընդ միշտ պատրիարքի մահացու թշնամին մնաց։

Ոսկեբերանի միւս թշնամին էր Բերէզի Ծերունի Ակակիոս եպիսկոպոսը, որ մի ժամանակ նրա ջերմ երկրպագուն էր։ Բայց երբ պապի հետ բանակցելու համար Հռոմ գնալիս Կ. Պօլիս հանդիպելով պատրիարքի տանն իջաւ, այն աստիճան իւր պատուին անպատշաճ գտաւ նրա աղքատիկ սեղանն ու կահաւորութիւնը, որ այդ բոլորն իւր անձին վիրաւորանք համարեց։ Նա այնքան մոռացաւ ինքն իրեն, որ միւսների ներկայութեամբ բացագանչեց. «Ես գիտեմ, թէ ինչ կերակուր կը պատրաստեմ նրա համար»։ Այստեսակ վատ ու չարակամ մարդիկ իրենց համար ղեկավար պտան չանձին Ոկէբսանդրիայի Թէոփիլ պատրիարքին

Գէորգ Լուգմ. Փ. Վ.

(Կըշարունակուի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԻԱ. Վերջի հիւրանոցի պայթիւնի պատճառով ձերբակալուած են արդէն, ինչպէս յայտնի է, ի միջի այլոց Լապէյր և Ֆրանսուա անունով երկու անձինք, որոնցից մանաւանդ Ֆրանսուան շատ կասկածելի անձնաւորութիւն է երևում։ Նա արհեստով հիւսն է, և վաղուց արդէն իրան բացարձակ անիշխանական է ցոյց տուել։ Անիշխանականների նշանաւոր պարագլուխներից Մարտինէ անունով մէկը յանձն էլ առնելով է Ֆրանսուային և մինչև անգամ մնացել է նորա մօտ ճաշի, որ միշտ շատ ճոխ է եղել։ Ո՞րտեղից են գոքա փող գտել, զարմացած հարցնում են լրագիրները։ Ֆրանսուայի մօտ երեւելութիւն են ունեցել և ուրիշ անիշխանականներ, ի միջի այլոց Թաւաշօլը և Լապէյրը։ Երբ որ սկսան ձերբակալել անիշխանականներին, Ֆրանսուան ու Լապէյրը թաղնուեցան յայտնելով թէ Լօնդօն են գնացել։

Մինչդեռ երկուսն էլ հեռացել էին Փարիզի արուարձաններից մէկը և Վերլիի հիւրանոցի պայթիւնի նախընթաց օրը ճաշել են կենկանսուա փողոցի ճաշարաններից մէկում։ Ֆրանսուան շատ վտանգաւոր անձնաւորութիւն է։ Ոստիկանութեան հաւաքած տեղեկութիւններին նայելով՝ նա կատաղի թշնամի է բուրժուազիայի։ Ֆրանսիայում 40,000 անիշխանական կայ, ասել է նա. եթէ նոցանից իւրաքանչիւրը ուժանակի օգնութեան դիմէ տասը տուն յօդս ցնդեցնէ, շուտով բուրժուազիաները կը ջնջուին մեզանում։

Ֆրանսուան երկու անգամ դատի է ենթարկուած գողութեան համար և զինուորական դատաստանով մահու է դատապարտուած, որ յետոյ փոխուել է հինգամեայ տաժանակիր աշխատանքի։ Կարծում են որ Լօբաուի զօրանոցի պայթիւնը Ֆրանսուայի և Լապէյրի գործն է։ Ոստիկանական պաշտօնեայ Դրէշը մի անանուն նամակ է ստացել, որով մի անյայտ մարդ տեղեկութիւն է տալիս նորան թէ Վերլիի հիւրանոցը պայթեցրած «գործադիր յանձնաժողովի» վճռովը, և թէպէտ գործն այնպէս գլուխ չեկաւ, ինչպէս սպասում էին, բայց դեռ ժամանակ կայ գործը շարունակելու ու գլուխ բերելու։ Նամակագիրը սպառնալիքներ է կարդում Դրէշին Թաւաշօլի ձերբակալման համար, նմանապէս և Բօրըպէրին։ Ի զուր են կարծում թէ անիշխանականները շատ փոքրաթիւ են. նորանոր գործողութիւններն ապացոյց կըտան որ նոքա միանդամայն արժանի են «անիշխանական» անուան։ Այնուհետև անյայտ նամակիրը յայտնում է որ լինքն է եղել Վերլիի հիւրանոցում ուժանակի ծրար դնողը և պատմում է թէ ինչպէս է այդ արել։

Կարծում են որ այդ նամակը յայտնի չափով ճիշդ իրողութիւնն է ներկայացնում։ Մի այլ աստիկան ստացել է նոյնպիսի սպառնալից նամակ, որով «Փարիզի անիշխանական գործադիր յանձնաժողովի նախագահը» յայտնում է որ բացի ուրիշ շատ մասնաւոր տներից ու հասարակաց շինութիւններից սլիտի յօդս ցնդեցնեն Ելիսեան պալատը և նոյն իսկ կարնոյի մասնաւոր տունը։

Այս և սորա նման սպառնալից նամակները ստանում են և շատ մասնաւոր անձինք. ուստի հասկանալի է թէ ինչու մինչև հիմա դեռ չեն միամտում փարիզի բնակիչները։

— Լրագիրները հաղորդում են որ եւրոպական տէրութիւնների ընդհանուր ոյժերով անիշխանական շարժման դէմ գործելու մտադրութիւնը դլուխ չէ գալիս։

ԱԻՍՏՐՕ-ՈՒՆԴԱՐԻԱ. — Եւսպետական դաշնակցութեան չարատևութեանը վտանգ է սպառնում. Աւստրիան և մանաւանդ Իտալիան, ինչպէս հաղորդում են եւրոպական լրագիրները, յայտնում են Գերմանիային որ այլևս կարողութիւն չունին շարունակելու սպառազինութեան գործը, որ արդէն անտանելի բեռն է դարձել այդ երկիրների համար։ Մանաւանդ Իտալիայի նիւթական վիճակը շատ վտանգաւոր է արդէն և պատերազմական ծախքը պակասեցնելն անհրաժեշտ է։

— Աւստրիայում սաստիկ վրդովուած են, որ Ջագրեբի տեղական գօրագնդի և Փարիզի անիշխանականների մէջ թղթակցութիւն է բացուած։ Մի քանի ենթասպաներ և զինուորներ ձերբակալուած են։

«ԱՐՁԱԳԱՆՔԻ»
ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿՈՒԹԻՒՆԻՑ)

Ապրիլի 27-ից.

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ.—Ինժեներ Գաչկովսկին յայտնել է որ իւր ապաքինող «վիտալին» անունով դեղը բուրաչից ու գլիցերինից է բաղկացած։

— «Նօվօստի» լրագիրը լսել է որ համաձայնութիւն է կայացել երկաթուղու գիծ անցկացնելու Ստավրոպոլից մինչև Վլադիկաւկազի երկաթուղու կաւկազ կայարանը։

ՎԻԵՆՆԱ.—Վերջին մօտ, Վենդրիայում, ուժանակով կործանուած է այնտան մի մասը, որ պատկանում է նահանգական նօտար Պապպլինի, որին շատ էլ չի համակրում ժողովուրդը. սակայն ոչ ոք չի վիրաւորել. յանցաւորը ձերբակալուած է հէնց տան մօտ. ուրիշ պայթիւն էս է պատահած, բայց որևէ վնաս չի եղել։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱՆ

(Ապրիլի 24-ին)

	Ռ.	Կ.
Լօնդօն 10 ֆունտ ստեռլ.	95	—
Բերլին 100 մարկը	47	50
Փարիզ 100 ֆրանկը	37	60
Ոսկին	7	60
Մաքսային կտրօններ	152	—
Արծաթ	1	12
Բօրսային զեղջ	4¼	5½ %
Պետ. բանկի 5% տոմս 1 հրջանի	102	75
2-րդ	102	87
3-րդ	›	— ›
4-րդ	›	— ›
5-րդ	›	— ›
6-րդ	102	25
6% ոսկեայ բէնտա	153	—
4% ոսկեայ փոխառութիւն	—	—
Արևելեան 5% փոխառ. 1-ին հրջ.	—	—
2-րդ	101	—
3-րդ	103	25
Ներքին 5% առաջին փոխառ.	236	75
երկրորդ	218	50
Պետական. երկաթուղային բէնտա	104	—
5½ բէնտա.	—	—
4% ներքին փոխառութեան	94	75
5% գրաւ. թղթ. Ագն. կալ. բանկի	101	62
Երք. ազն. կալ. բանկի խաղարկութեան գրաւ. թղթ.	198	50
Պետերբուրգի քաղաքային վարկի ընկերութ. պարտատոմսեր	101	37
Մոսկուայի քաղ. վարկի պարտատոմսեր	101	12
Օդեսայի	101	50
Թիֆլիզի	—	—
Ֆրաս. թղթ. Թիֆլ. կալ. բանկ.	—	—
— Քութայիսի	—	—

Բօրսայի տրամադրութիւնը թեկ է։

ԶԱՆԱԶԱՆ

Էկսպեդիզի Export Journal-ը հետեւեալ հետաքրքրական տեղեկութիւններն է հաղորդում Պարսկաստանի մամուլի մասին։ Այդ մամուլը յառաջ է եկել միմիայն շնորհիւ այժմեան Նասր-էդդին շահի նախաձեռնութեան ու եռանդի։ Իւր երկրորդ ճանապարհորդութենից յետոյ Նասր-էդդին շահը վճռեց իւր ժողովրդին լրագիրներ տալ և այդ նպատակով հիմնեց մի առանձին «մամուլի նախարարութիւն» և ականաւոր մարդիկ նորա օրինակին հետեւելով սկսան լրագրութեանը պաշտպանութիւն ցոյց տալ։ Այժմ Պարսկաստանում հրատարակւում է 12 լրագիր, որոնց թուում կիսապաշտօնական «Իրանը»։

Պարսկաստանի մայրաքաղաքում քաղաքական-գրականական թերթերից ամենից շատ կարդում են «Թէլիա», «Թերհէնդ» և «Թէհրան» լրագիրները։ Սովորաբար այդ լրագիրներում տպագրում են Եւրոպայում տեղի ունեցող նշանաւոր քաղաքական դէպքերի նկարագրութիւններ, եւրոպական պատմական և փիլիսոփայական գրուածների թարգմանութիւններ։ Այդ լրագիրների լեզուն տաճկական, պարսկական, արաբական, մինչև անգամ ֆրանսիական և ռուսերէն բառերի մի խառնուրդ է։

Թէհրանում հրատարակուող պատկերազարդ «Ձերէբ» թերթը տպագրում է միայն ռուս և եւրոպացի նշանաւոր պետական գործիչների և անուանի մարդկանց պատկերներն ու կենդանագրութիւնները։

Փարիզում անակնկալ կերպով վախմանուել է Նիւ-Եօրկի յայտնի միլիօնատէր Աստօրը։ Նորա մահը ընդհանուր ցաւ է պատճառել Ամերիկայում։ Աստօրի կարողութիւնը հասնում է 600 միլիօն ռուբլու։

ՀԱՇԻՒ
ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ
ՎԱՃԱՌ
1891 ԱՄԻ

Ա.

ՀԱՍՊՈՒՐԴՅԱՆ

ՄՏԻՑ ԵՒ ԵԼԻՑ ՁՆՐԴԱՒԱՆԱՆ ԴՈՒՄԱՐԻ

№	ՄՈՒՏՔ	Ռ.	Կ.
1	Մնացորդ արդեանց ի 1890 ամէ.	13767	39½

Կապալադրամ յալտածոյ

2	Հին գպրոցի	6556	08
3	21 կրպակաց հանդէպ հին Դպրոցի.	5592	62
4	— ապառիկ վճառ 1890 ամի.	508	42
5	21 կրպակաց հրապարակի	800	04
6	› նորակառոյց կրպակաց	1891	70
7	— ապառիկ վճառ 1890 ամի.	129	17
8	Փիր ղեանցի կալուածոյ.	12356	04
9	Այժմեան գպրոցի.	1343	07
10	— ապառիկ վճառ 1890 ամի.	21	67
11	Օբօյեանցի կալուածոյ	1161	74
12	— ապառիկ վճառ 1890 ամի.	116	68
13	Կրպակի Ղաղրաթեանց	165	—
14	Կրպակի ուխտ. Թէլէթի.	195	03
15	— ապառիկ վճառ 1890 ամի.	21	67
16	Կրպակի Գրիգորի Ձերդիլեանց.	183	37
17	Այգւոյ Ամիլախվարի ի Սողանլուխ	—	—
18	— ապառիկ վճառ 1890 ամի.	100	—
19	Ապառիկ այգւոյ Ղամբարեանցի 1890 ամի (ի Թէլէթի).	10	—
20	Կապալադրամ մոմավաճառութեան	9516	—

Աբգէ-Ն ահպապեշոյ

21	Թէլէթի	3125	91
22	— ապառիկ վճառ 1890 ամի.	27	79
23	Ղաւնաբաթի	635	79
24	— ապառիկ վճառ 1890 ամի.	5	47
25	Ծաղկեվանից	452	77
26	— ապառիկ վճառ 1890 ամի.	126	83
27	Կաթուղիկէի	200	90
28	Կ. Ծանիսու (մնացորդ յանցեալ ամաց).	283	34
29	— ապառիկ վճառ 1890 ամի.	201	45
30	Հօլնիսու	710	04
31	Լօռուոյ վիճակի	28	—
32	Ջամշադնոյ վիճակի ապառիկ վճառ 1890 ամի	10	—
33	Ղազախու վիճակի	99	52
34	— ապառիկ վճառ 1890 ամի.	7	50
35	Նուիրադրամ Գարչօյի Սալիփեանց.	300	—
36	Ապառիկ տոկոսաց ըստ ընթացիկ հաշուոյ վճառ 1890 ամի.	380	10
37	Վարձատրութիւն երգեցիկ խմբի աշակերտաց վճառ յուղարկաւորութեան ննջեցելոյ.	300	—
38	Գին չիշատակարանաց բաժանելոց աշակերտաց.	15	10
39	Վերադարձուցեալ ի պ. Կ. Եղուբայ ի գումարէ, առաքելոյ առ նա ի վարձատրութիւն փաստաբանի վճառ գպրոցական գործոյ.	200	—
40	Պահեստի գումար տոմս Թիֆլ. առևտր. բանկի.	6950	—
41	Այլ և այլ.	31	85
	Ընդամէնն վաթսուն ութն հազար հինգ հարիւր իննսուն ութն ռուբլի տասն և չորս կէս կոպէկս	98598	14½

№	ԾԱԽՔ	Ռ.	Կ.
1	Սննդեան որդեգրաց, վերակացուի և սեորին Ծառ.	3403	79
2	Սննդեան, ճանապարհածախուց ոմանց որդեգրաց.	162	—
3	Լուսաւորութեան լապտերաց և այլ տնտեսական մանր ծախուց	1100	88
4	Հանդերձեղինաց, ձերմակեղինաց և կօշկաց.	776	65
5	Դասական պետչէց	128	29
6	— ի հաշիւ 1870 ամի	138	50
7	Դասական գրենոյ	228	88
8	Ընթերցանելի գրենոյ և իրեղինաց	139	70
9	Թոշակադրամ Թոշակառու աշակերտաց	539	—
10	Թոռնիկ տեսչի, ուսուցչաց և բոլոր Ծառայողաց.	27882	63
11	Դեղօրէից վճառ 1890 ամի	66	58
12	Վարձատրութիւն բժշկի հրաւիրելոյ ի խորհուրդ և վերաբուժաց	108	90

Նորոգութիւն և շէնութիւն յալտածոյ

13	Նոր. այժմեան գպրոցի	406	91
14	— հին գպրոցի	65	50
15	Ապահովութեան ընդդէմ հրդեհի անշարժ կալուած.	734	87
16	Ապահ. շարժական կալից	45	85
17	Ցնահարկ կալուածոց	972	40
18	Արքուն. հարկ կալուածոց	233	73

Կապալճան չոքէ հոգեհանգստեան

19	—Աւետիքոյ Փիրոյեանց համաձայն կտակի նորա	459	—
20	—Երջանկալիշատակ Ներսէս կաթողիկ. ի գին մոմոց	10	—
21	Ապահովութեան ընդդէմ հրդեհի սենեկաց ուխտատեղեաց Թէլէթի և Կրծանիսու.	78	60
22	Գին մոմոց և այլ ծախսոց Թէլէթի	934	42
23	Թոռիկ վանահօր և ծառայողաց նորին	522	—
24	Թոռիկ ի հաշիւ 1890 ամի.	22	10
25	Գին մոմոց և այլ ծախսոց ուխտ. Ղաւնաբաթի.	129	90
26	Թոռիկ ժամակոչի նորին	72	—
27	Ի հաշիւ 1890 ամի.	11	50
28	Գին մոմոց և այլ ծախուց Ծաղկեվանից	164	07
29	Ի հաշիւ 1890 ամի	74	87
30	Թոռիկ ժամակոչի և տիրացուի նորին	108	—
31	Գին մոմոց և այլ ծախուց Հօլնիսու.	262	40
32	Վարձատրութիւն քահանայից ուխտ. Սուրբ Սարգսի Պետրայ	26	70
33	Վառելափայտից	515	—
34	Գիւանական պիտոյից	56	78
35	Ի հաշիւ 1990 ամի	23	60
35	Կահուց կարասեաց	143	35
37	Պատաստանական ծախուց.	222	80

*) Այդ ժամանակին են վերաբերվում Ոսկեբերանի ճառերը Գործք Առաքելոցի վրայ։

38	Ամաագրի և լրագրի . .	17 50
39	Վարձատրութիւն խմբագրե- տի և խմբի երգչից և այլ Ծախսուց ի դումարէ յուզար- ննջեցելոց . . .	135 —
40	Անակնուն.ելեաց. . .	539 52
41	Պահեստ ի Թիֆլ. առևտր. բանկ. յաճումն տոկոսեօք	6950 —
42	Պահեստի գումար յօգուտ շինութեան նորոյ Ֆպրոցի.	2500 —
	Ընդամենն չիստն մեկ հա- զար հարիւր տասն և չորս ռուբլի տասնևեօթն կոպեկ	51114 17

Բ.

ՀՈԶՈՒԹԻՒՆՔ
ՄՏԻՑ ԵՒ ԵԼԻՑ ԳՈՒՄԱՐԻ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ ԷՖԻՆԴԵԱՆՑ

№	ՄՈՒՏՔ	Ր.	Կ.
1	Մնացորդ ՚ի 1890 ամ. Տոմս.	63000	—
2	— — առձեռն	4556	24
3	Դին շիջեալ տոմսի Արք. բանկի IV շրջ. . .	100	—
4	Տոկոս	4519	86
	Ընդ ամենն եօթանասուն երկու հազար հարիւր եօթա- նասուն վեց ռ. տասն կ.	72176	10

№	ԾԱԽՔ	Ր.	Կ.
1	Շիջեալ տոմս Արքունական բանկի IV շրջանի . .	100	—
2	Թոշակագրամ մերոյ որդեգրի յարտասահմանի . .	844	05
3	Օժանդակութիւն օրիորդաց յօժիտ նոցա . . .	300	—
4	Մասնակրամ յաղագս դասա- կան պետութեց աշակերտաց Ծխական ուսումնարանաց քաղաքիս վս. 189½ ու- սումնական ամի . .	500	—
5	Ժամագրաւրամ հոգևորական և գին մոմոց վասն կատար- ման կարգի հոգեհանգըս- տեան Եֆէնդեանցի . .	46	—
6	Հարկ Արքունի ՚ի տոկոսեացն	225	92½
7	Պահպանութեան տոմսից ՚ի Թիֆ. բաժ. Արք. բանկի .	17	70
8	Փոխարկութեան տոմսից .	67	64
	Ընդամենն երկու հազար հա- րիւր մեկ ռուբլի երեսուն մեկ և կէս կոպեկ. .	2101	31½

Խմբագիր-Հրատարակիչ՝
ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՍԵՓԵԱՆՑԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Թիֆլիզից հաթում փոստային գնացքը գուրս է գալիս 6 ժ. 50 ր. երեկ.
Թիֆլիզից հաթում ապրանք.- մարդատ. գն. գուրս է գ. 9 ժ. 30 ր. առաւ.
հաթումից Թիֆլիզ փոստային գնացքը հասնում է 9 ժ. 52 ր. երեկ.
հաթումից Թիֆլիզ ապրանք.- մարդ. գն. հասնում է 12 ժ. 25 ր. ցերեկ.
Թիֆլիզից հագու փոսային գնացքը գուրս է գնում 1 ժ. 20 ր. ցերեկ.
հագուից Թիֆլիզ փոսային գնացքը հասնում է 5 ժ. 50 ր. երեկ.
Թիֆլիզից Գանձակ խառն գնաց. գուրս է գնում 9 ժ. 20 ր. երեկ.
Գանձակ Թիֆլիզ խառն գնացքը հասնում է 7 ժ. 30 ր. առաւ.

ԻՈՒՍԱՑ ՀՈԳԵՆԱՒՈՐՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Երեւելութիւն Քաղաքի, Օդեսայի եւ Կ. Պոլսի միջեւ.

Բաշխ.-ից գուրս է գնում.

Հինգշաբթի օրերը, ցերեկուայ ժամը 4-ին, ուղիղ ընթացքով Նովոռոսիյսկի վրայով.

Կիրակի օրերը, գիշերուայ ժամը 2-ին (շաբաթ գիշերը լոյս կիրակի) շրջանառու ընթացքով Փոթիի վրայով բոլոր նաւահանգիստները.

Երկուշաբթի օրերը, երեկոյեան ժամը 7-ին Կ. Պոլիս.

Բաշխ.-ի հասնում է.

Երկուշաբթի օրերը, երեկոյեան, Օդեսայից, ուղիղ ընթացքով.

Ուրբաթ օրերը, առաւօտեան, Օդեսայից, ուղիղ ընթացքով կերչի և Նովոռոսիյսկի վրայով.

Կիրակի օրերը, առաւօտեան, Կ. Պոլսից.

—

Փոստային եւ ապրանքակիր-մարդատար շոգենաւերի երթեւեկութիւն Փոթիի, Բաթումի եւ Օդեսայի միջեւ.

Փոթիից հասնում է.

Փոստային մարդատար շոգենաւը Բաթումից երկուշաբթի օրերը լուսաբացին.

Ապրանքակիր-մարդատար շոգենաւը Բաթումից հինգշաբթի օրերը երկոյեան.

Ապրանքակիր-մարդատար շոգենաւը Բաթումից հինգշաբթի օրերը լուսաբացին.

Փոթիից գուրս է գնում.

Փոստային-մարդատար շոգենաւը Օդեսա և Ճանապարհին գտնուած նաւահանգիստները կիրակի օրերը, առաւօտեան ժամը 8-ին.

Փոստային-մարդատար շոգենաւը գործը վերջացնելուց յետոյ երկուշաբթի օրերը հաթում.

Ապրանքակիր-մարդատար շոգենաւը Բաթում երեքշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 10-ին.

Ապրանքակիր - մարդատար շոգենաւը հինգշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 8-ին, Օդեսա և Ճանապարհին գտնուած նաւահանգիստները.

Ապրանքակիր-մարդատար շոգենաւը գործը վերջացնելուց յետոյ հինգշաբթի օրերը հաթում.

Ապրանքակիր-մարդատար շոգենաւը Բաթումից երեքշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 10-ին.

Ապրանքակիր - մարդատար շոգենաւը հինգշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 8-ին, գիշերում է Մլէթի կայարանում, Թիֆլիզ է հասնում հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին.

Վլադիկաւկազից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորվում է առաւ. ժամը 8-ին, գիշերում է Մլէթի կայարանում, Թիֆլիզ է հասնում հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին.

Վլադիկաւկազից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորվում է առաւ. ժամը 8-ին, գիշերում է Մլէթի կայարանում, Թիֆլիզ է հասնում հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին.

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղևորվում է կէս օրի յետոյ ժամը 3 ին առանց գիշերելու, հասնում է հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7-ին.

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղևորվում է կէս օրից յետոյ ժամը 3-ին առանց գիշերելու հասնում է հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7-ին.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿԵՆԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ
շարունակուում բաժանորդագրութիւն
Ս. ԵՐՈՒՍԱղԷՄՈՒՄ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՈՂ
ՀԱՄԱԲԱՐԲԱՌ
ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱԲԱՆԱՑ

Ընդարձակ աշխատութիւնը, որ բաղկացած կըլինի 1600 քառածալ մեծադիր երեսներից։

Մինչև այժմ տպուած է 248 երես, ցանկացողները տպուած թերթերը կարող են տեսնել կենդրոնական Դրավաճառանոցում։

Բաժանորդագինը 10 ռուբլի է, լոյս տեսնելուց յետոյ տասն և հինգ ռուբլի։

(52) (3—1)

ԿԵՆԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ
ընդունւում է բաժանորդագրութիւն
ՍԻՄԷՕՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ՕՐԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ընդարձակ աշխատութեան, 6—800 մեծադիր երես. վիրքը կրպարունակէ.
1. Համառօտ կենսագրութիւն Սիմէօն կաթողիկոսի.
2. Հնգամեայ (1764—8) օրագրութիւնը — ընագիրը.
3. Ծանօթութիւններ.

ԱՂԻՒ. ԳԻՒՏ ՔԱՀ. ԵՂԱՆԵՆՑԻՒ

Տպագրութիւնը կը լինի շատ շքեղ։
Իւրաքանչիւր օրինակի բաժանորդագինն է . . . . 5 ռ.
Տպագրութիւնից յետ. 8 ռ.
(Մատրագրուողը կըստանայ կենդր. գրավաճառանոցից անդորրագիրը)։
Տպագրութիւնը կըսկսուի, երբ բաժանորդների թիւը 100-ի կը հասնի։

Փոստային կառքերի երթեւեկութիւն վրաց պատերազմական ճանապարհի վրայ։

Թիֆլիզից՝ հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորվում է առաւ. ժամը 8-ին, գիշերում է Մլէթի կայարանում, Վլադիկաւկազ է հասնում հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին։

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղևորվում է կէս օրի յետոյ ժամը 3 ին առանց գիշերելու, հասնում է հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7-ին։

Վլադիկաւկազից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորվում է առաւ. ժամը 8-ին, գիշերում է Մլէթի կայարանում, Թիֆլիզ է հասնում հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին։

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղևորվում է կէս օրից յետոյ ժամը 3-ին առանց գիշերելու հասնում է հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7-ին։

Փոստային-մարդատար շոգենաւը Օդեսա և Ճանապարհին գտնուած նաւահանգիստները կիրակի օրերը, առաւօտեան ժամը 8-ին։

Փոստային-մարդատար շոգենաւը գործը վերջացնելուց յետոյ երկուշաբթի օրերը հաթում։

Ապրանքակիր-մարդատար շոգենաւը հինգշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 8-ին, Օդեսա և Ճանապարհին գտնուած նաւահանգիստները։

Ապրանքակիր-մարդատար շոգենաւը հաթումից գուրս է գնում հինգշաբթի օրերը գիշերուայ ժամը 1-ին։

Հաթում հասնում է երեքշաբթի օրերը, ցերեկուայ ժամը 2-ին։

Ապրանքակիր մարդատար շոգենաւի վերայ ընդունւում են II և III կարգի ուղևորներ և առանց ուտեստի։

Գործակալութիւնը գտնւում է Թիֆլիսի Ազ. Բանկի շինութեան մէջ №№ 117 և 118։

Փոստային կառքերի երթեւեկութիւն վրաց պատերազմական ճանապարհի վրայ։

Թիֆլիզից՝ հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորվում է առաւ. ժամը 8-ին, գիշերում է Մլէթի կայարանում, Վլադիկաւկազ է հասնում հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին։

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղևորվում է կէս օրի յետոյ ժամը 3 ին առանց գիշերելու, հասնում է հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7-ին։

Վլադիկաւկազից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորվում է առաւ. ժամը 8-ին, գիշերում է Մլէթի կայարանում, Թիֆլիզ է հասնում հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին։

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղևորվում է կէս օրից յետոյ ժամը 3-ին առանց գիշերելու հասնում է հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7-ին։

Փոստային կառքերի երթեւեկութիւն վրաց պատերազմական ճանապարհի վրայ։

Թիֆլիզից՝ հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորվում է առաւ. ժամը 8-ին, գիշերում է Մլէթի կայարանում, Վլադիկաւկազ է հասնում հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին։

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղևորվում է կէս օրից յետոյ ժամը 3-ին առանց գիշերելու հասնում է հետեւեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7-ին։

Փոստային և ապրանքակիր-մարդատար շոգենաւերի երթեւեկութիւն Փոթիի, Բաթումի և Օդեսայի միջեւ։

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՆՈՐ ԳՐՔԵՐԸ.—

	Ռ.	Կ.
ՕՐ. ԱԼԻՍ.—Աղջկան մը սիրտը, վէպ, ազգային կեանքից. .	1	20
Ձան. Ծախ. 25 կ.։		
Տ. ՄՈՒՐԻՍԵԱՆ.—Հեղինէ, վէպ 2 մասից, Տփղիս, 1891 . .	1	50
Ձան. Ծախ. 35 կ.։		
ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ.—Արուեստ ատենախօսութեան ի պէտս ազգային վարժարանաց, Նիւ-Եօրք 1891.	2	—
Ձան. Ծախ. 20 կ.։		
ԱԼՓՕՆՍ ԴՕԻՒ.—Խոչնդոտ, կատակերգութիւն չորս արարուածով, Թարգմ. Մ. Նաւասարդեան.		—50
Ձան. Ծախ. 15 կ.։		
ԱՆՆԵՆՍԿԱՅԱ.—Ընտանեքի յոյսը, վէպիկ, Տփղիս 1891 . .		—15
Ձան. Ծախ. 11 կ.։		
ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ Յարութիւնի կենսագրութիւնը, Տփղիս 1892 . .		—75
Ձան. Ծախ. 25 կ.։		

(51) 3—2

ՁԷՔ ՀԱՆԵԼՈՒ ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Յ. ԹԱՓԻՐԵԱՆՑԻ ԵՒ Կ. ԱԼԻԽԱՆԵԱՆՑԻ
ՏՓԽԻՄՈՒՄ

Գործարանում մեծ Պասի առթիւ մեծ քանակութեամբ պնդոցների համար գտնւում են հետեւեալ տեսակ Ձէթեր. 1) սեզնանի, քունջութի, վուշի, սնկալին և կանէփի 2) լապէրէ, 3) ներկի համար եփած, նոյնպէս լոպտոն՝ կօվերին և եղներին կերակրելու համար։ Քունջութի ձէթը սրտակներով մանրածախի համար գտնւում են հետեւեալ խանութներում. 1) Կովկասեան պետական բնձերութեան, 2) Ջալեանի, Թօլստովինսկի հր. տ. Թօբրժանսկու և Վլադիկաւկազի հանդէպ, 3) Ռ. Ալիխանեանցի, Թօլստովինսկի հր. տ. Թօբրժանսկու, 4) Ե. Մկրտչեանցի, Պուշկինսկի փ. 5) Փ. Ռիֆմանեանցի, Միքայէլեան փ. 6) Բալաբէեանցի. Նիկոլաեւսկ. փ. սեպհ. տուն, 7) Վաչէրցի, Թօլստովին. հր. տ. Օլբէլեանի, և 8) Սահակեանցի, Թօլստ. հր. տ. Խաչանասեանի։

Իսկ միւս ամեն տեսակ ձէթի մանրածախը լինում է սեպհական վաճառանոցիս. 1) Ս. Աստուածածնի բնակչաց մատակարարութեան տ. մասվաճառների կարգում, 2) Թումանեանցի, քաղաքային բուդկում, 3) Օքրոխայեան փ. Մէքուրնութեանցի տանը, քարածուխի պահեստի կարգում և 4) Հաւլաբարի հրապարակ, քաղաքային № 1 բուդկում։

(17) (15—14)

ԿԵՆԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ
ԵՒ
Յ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆՑԻ ՏՊԱՐԱՆՈՒՄ
ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

	Ր.	Կ.
1. ՏԷՐ-ԳԻԼԻԵԱՆ Կ. Նոցի երգարան, ժողովածու գործածական երգերի, անկազմ		—40
Նոյնը կազմած.		—55
2. ՄԵԼԻՔ-Բ[illegible]ԽՏԱՄԵԱՆ Ֆ. Տանտիկին և խոհանոց. . . .	1	50
3. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆՑ Կ. Խաչակիր ժանուկներ, պատմ. վէպիկ.		—20

Գումարով առնողներին 20% զիջումն։

ԾԽԱԽՈՑԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Ն. Ի. ԲՈՁԱՐՋԻԱՆՑ
ԹԻՖԼԻԶՈՒՄ

Մագազինը գտնւում է ԴՎԱՐՑՈՎՑԻ Փ, № 1

Ներքոյ հասարակութեան ուշադրութեանն եմ առաջարկում իմ զորձարանի՝ հինգ նոր ստացած ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐի վրայ ՔրանիԱական լաւկան ամենալաւ թղթից պատրաստուած ամենանոր ախտեմի

ԱՌԱՆՑ ՍՈՍՆԳԻ ՊԱՊԻՐՈՍՆԵՐԸ

Իմ գործարանում պատրաստուած ծխախոտները յայտնի են լրանց մաքրութեամբ, գեղեցկութեամբ և դիւրեկան ճաշակով, որոնց համար էլ ես 1891 թ. արժանացայ ստանալու հետեւեալ պարգևները.

Փարիզում՝ ոսկեշապրում 1-ն լոպէի և Մոսկուայում՝ Բոլշոյ պոլեգիա—Քրիստափոր Կոլոմբոսի ծնունդ 400 ամեայ շուքշուքը և ուրիշ բարձրագոյն պարգևներ, որ ստացել եմ զանազան ցուցահանդէսներում։

Մեր մագազինում միշտ կարելի է ստանալ թէ ռուսկան և թէ ընտիր ամենալաւ յատկութեան ծխախոտ։

Պատուէրները կատարւում են իմ հսկողութեան տակ ճշտիւ և անհապաղ։ Օտարաքաղաքացիներին ուղարկւում է առաջին փոստով։

9)

Մ Ր Ց Ո Ղ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ը

„ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ“
(ВѢНСКІЙ МАГАЗИНЪ)

Գօլօվինսկիյ պրօսպէկտի վրայ, առաջին գիմնազիալի հանդէպ, տուն Մրգիվանովի։

ՍՏԱՑԵԼ ԵՆՔ ՄԵՆՔ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ և ԱՄԱՌԱՅԻՆ սեզոնի համար՝ ՏՂԱՄԱՐԴՈՑ և ԵՐԵԽԱՑՈՑ ՊԱՏՐԱՍՏԻ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ ամենավերջին ձևի։ Ալարանքների լաւութեան համար վաճառատունը լուսվին երաշխաւորում է։

ԳՆԵՐՆ ՌԱՀԱՆ ԵՒ ԱՄՆԱԲԱՒՆ ՄԱՏՉԵԼԻ ԵՆ

Խնդրովներ են՝ ղբայրներ։

(29) (25—18)

ԹՈՓԼԻՊՈՒՍ

ՍՏԱՄՆԱԲՈՑԻ
ՀԱՄԱՌՕԴՈՍ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ
ՕՐԲԷԼԻ
Սօլօլակսկայա վողոց, սեպհական տանը №№ 14—16

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ՀԻՒԱՆԴԵՆԵՐԻՆ { առաւօտները 8 — 10 ժամը. / երեկոները 4 — 6 ժամը։

Իսկ կիւրակի և տօն օրերին առաւօտեան 8 — 2 ժամը կէսօրից յետոյ։

(2) (150—44)

ՓԻԼԻՊՊՈՍ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ԳՐՔԵՐԸ.

1)	ՁՄԻԹ, «Փրանկլին», 2 տպ. սակաւաթիւ. . .	ռ. 40	կ.
2)	» «Վաշինգտօն», 2 տպ. . . .	— » 60	»
3)	» «Հոմերի Իլիականը», պատկերներով .	1 » —	»
4)	» «Հոմերի Ոդիսականը» » . .	1 » 20	»
5)	ՍՄԻՅԼՍ, «Ինաւորութիւն»	1 » 50	»
6)	ԱՄԻՉԻՍ, «Սիրտ»	1 » —	»
7)	» «Պզեներից մինչև անդերը» . .	— » 10	»
8)	«Թաստէմ և Զոհրաբ»	— » 20	»
9)	ՁԻԼԼԻԷ, «Աւազակները», ազնիւ պատիժն	— » 50	»
10)	ՍՄԻՅԼՍ, «Ինքնօգնութիւն»	1 » 50	»
11)	ՏՕԼՍՏՈՅ, «Ժողովրդոյն», փոքրերի համար .	— » 20	»
12)	» «Կոլոմբ», փոքրերի համար . .	— » 15	»
13)	ՀԱՅՋԻ, «Բէհաթրիչէ», վէպիկ. . . .	— » 30	»
14)	» «Նօնցայի բերդը», վէպիկ . . .	— » 30	»
15)	ՁՄԻԹ, «Փէյնհէկ աղուէսը.	— » 60	»
16)	ՎԱԼՓՆԷՐ, «Հաւատարիմ Սավիտերին» *) . .	— » 10	»

Ձանապարհածախսը Թարգմանչի վրայ է։ Վաճառվում են Թարգմանչի մօտ՝ Тифлисъ, Садовая, Маріино-Анановское училище, և կենդրոնական գրավաճառանոցում։

*) Հրատարակութիւն «Թ. Հ. գր. հրատարակչ. ընկերութեան»։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ
ԲԱՓՓԻ
„ՎԷՊԿՆԵՐ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ“
ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ

Հեղինակի երիտասարդութեան պատկերով

Գինն կ. . . . . 2 ռ. —
Ձանապարհածախսով . . 2 ռ. 25 կ.

Յանձնացողները կարող են դիմել հեղինակի այրին՝ Тифлисъ, Сергѣевская № 20, д. Д. Дисицева, Аннѣ Раффи.
և ԿԵՆԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑԻՆ

(1ց)

ԿԱՐԵԼԻ Է ԳՆԵԼ
Կենդրոնական Գրավաճառանոցում
ԹԻՖԼԻԶ, ԿԱՐՍՊԵՏ ԴԱԴԱՄԵԱՆԻ ԳՐԱՄԵՆՈՒԹԻՒՄ—ԵՐԵՒԱՆ
ՏԷՐ-ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ (Տէր-Հէ կոռոնեանց)
ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝

	Ր.	Կ.
1. Տպագրութեան հնարողը՝ ՅՈՒՀ. ԳՈՒՏԵՆԵՐԳ գ. .		—15
2. Թուղթհատութեան հնարողը՝ ԳՕԿՏ. ՋԻՆՆԵՐ գ. . .		—20
3. ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ, հայ երեխաների հասար		—15
Թատերախաղ (փոխագրութիւն).	1	—

(24)

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 28 Апрѣля 1892 года.

Տպարան Յ. Մարտիրոսեանցի։

Типографія И. Мартиросіанца, на Орбел. ул д. № 1—2